

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VI.30.303/2023/9.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Farkas Antónia előadó bíró

Dr. Döme Attila bíró

Dr. Madarász Anna bíró

Dr. Tibold Ágnes bíró

A felperesek: ... I. rendű

... II. rendű

A felperesek képviselője: Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd)

Az alperesek: ... I. rendű

... II. rendű

Az alperesek képviselője: Dr. Liszkai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Liszkai Roland ügyvéd)

A per tárgya: felmondás érvénytelenségének a megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek: I. és II. rendű felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 45.Pf.636.929/2022/6-II. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 23.P.50.580/2021/31-I. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű és II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű és II. rendű alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 30.480 (harmincezer-négyszáznyolcvan) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű alperes mint hitelező, valamint az I. és II. rendű felperesek mint adósok között deviza alapú kölcsönszerződés jött létre. A kölcsönszerződés alapján az I. rendű alperes 8.000.0000 forint összegű devizában nyilvántartott kölcsönt nyújtott a felpereseknek ingatlanvásárlás céljából. A kölcsön futamideje 180 hónap, a lejáratára pedig legkorábban 2023. február 28-a volt.

[2] A felperesek 2012 augusztusától fizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget. Az I. rendű alperes képviselőjében az O.... B.... N..... 2013. május 2-án kelt közokiratban a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.). 525.§ (1) bekezdés e) pontjára hivatkozással. A hitelező számítása szerint 2013. március 5-én a felpereseknek 4.817,43 CHF hátralékuk volt.

[3] Az I. rendű alperes 2013. április 17-én a II. rendű alperesre engedményezte a perbeli kölcsönszerződésből eredő követelését annak járulékaival együtt, erről a felpereseket értesítette.

[4] A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) szerinti elszámolást az O..... B..... N.....b 2015. március 30-án – az engedményezés időpontjáig – elkészítette. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül. Eszerint 2013. április 17-ig a tisztességtelenül felszámított összeg 3.383,87 CHF volt.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[5] A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a közokiratba foglalt felmondás jogellenes, valamint ennek túrésára kérték kötelezni a II. rendű alperest. Előadták, hogy a felmondás álláspontjuk szerint semmis, amelynek az a jogkövetkezménye, hogy a szerződésük jelenleg is fennáll. Állították, hogy a felmondásból nem állapítható meg, hogy milyen összegű lejárt tartozásuk állt fenn, és érvelésük szerint nem estek késedelembe, a tisztességtelenül felszámított összeg elszámolása alapján túlfizetésük keletkezett a szerződés felmondásakor. Az azonnali hatályú felmondásra vonatkozó szerződési kikötés semmisségére is hivatkoztak.

[6] Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték arra hivatkozással, hogy a felmondás jogszerű volt, ugyanis a felpereseknek jelentős mértékű tartozásuk állt fenn a felmondás időpontjában. A Kúria Gfv.30.071/2019/9. számú határozatára hivatkozással állították, hogy az alpereseket az azonnali hatályú felmondásra lehetőséget adó szerződési kikötés érvénytelensége esetén is megilleti az azonnali hatályú felmondás joga.

Az első- és másodfokú ítélet

[7] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. és II. rendű alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 300.000 forint perköltséget.

[8] Megítélése szerint a felperesek bizonyítási érdeke volt annak igazolása, hogy a kereseti kérelemben foglalt állításaik szerint a perbeli közjegyzői okiratban foglalt felmondás az általuk megjelölt okokból jogellenes. Kifejtette, hogy a felmondás mind a Közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvényben, mind a régi Ptk. rendelkezéseiben foglaltaknak megfelelt, ami a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 323. § (1) bekezdése szerinti közokiratnak minősül, amellyel szemben a felperesek nem tudták bizonyítani, hogy a közjegyzői okiratban foglalt nyilatkozat nem valós adatokat tartalmaz, vagy bármely okból jogellenes. Megállapította, hogy a banki elszámolás szerint a felpereseknek a felmondás időpontjában 4.817,43 CHF összegű tartozásuk állt fenn, és ekkor már hosszabb ideje nem tettek eleget a fizetési kötelezettségüknek, míg a DH2 törvény szerinti felülvizsgált elszámolás értelmében a tisztességtelenül felszámított összeg 3.383,87 CHF volt. Az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a két összeg különbözetét figyelembevéve a felperesek tartozása a felmondás időpontjában is jelentős volt. Erre figyelemmel a felperesek súlyos szerződésszegésére alapított alperesi felmondást a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján jogszerűnek ítélte.

[9] Az elsőfokú bíróság kifejtette azt is, hogy mivel a felperesek a banki elszámolások adatait nem vitatták, ezért igazságügyi könyvszakértő kirendelése szükségtelen volt. Rámutatott arra is, hogy önmagában a szerződésben foglalt fizetési kötelezettség kilenc hónapos elmulasztása olyan súlyos szerződésszegésnek tekinthető, amely a tartozás összegétől függetlenül is megalapozhatta az azonnali hatályú felmondást.

[10] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[11] A másodfokú bíróság eljárási szabálysértés miatt, nem látta szükségesnek az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyzését.

[12] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálata körében a feleket terhelő bizonyítási érdek vonatkozásában rámutatott arra, hogy a jelen per eldöntése szempontjából nem annak volt jelentősége, hogy a felmondást tartalmazó közokiratban szereplő összegű tartozás állt-e fenn, hiszen a felperesek a felmondás jogellenességét éppen arra alapították, hogy a felmondáskor – a tisztességtelenül felszámított összegek elszámolását is figyelembevéve – nem állt fenn tartozásuk. A másodfokú bíróság a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések felmondása jogszerűségének megítéléséről szóló 4/2021. Polgári jogegységi határozat (a továbbiakban: 4/2021. PJE határozat) és a BH2022.76. számú közzétett eseti döntés szerint vizsgálta az elszámolást és megállapította: az alperesek érdemi ellenkérelmükben előterjesztették a törvényi elszámolásra vonatkozó részletes kimutatást, amelyhez mellékletként A/8. szám alatt csatolták a DH2 törvény szerint készített banki elszámolást a kölcsönszámla eredeti tényleges lefutására vonatkozóan, valamint a kölcsönszámla átszámított lefutása szerinti kimutatást is csatoltak, amely a tisztességtelenül felszámított összeg elszámolását a jogszabályi előírásoknak megfelelően már tartalmazta. Az alperesek ezzel az adatszolgáltatási kötelezettségüknek eleget tettek (Kúria Pfv.VIII.20.224/2021/7.), és ezen adatok birtokában a Pp. 265. § (1) bekezdése szerint a

felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy a felmondás időpontjában – a törvényi elszámolás adatait is figyelembevéve – túlfizetésben voltak. Ahogyan arra az alperesek a 2022. október 11-én tartott perfelvételi tárgyaláson kifejezetten hivatkoztak is, az általuk kimutatott számszaki adatokat a felperesek nem vitatták, a felpereseknek az elszámolással kapcsolatos konkrét kifogásaik nem voltak, az a felperesi képviselői nyilatkozat pedig érdemi vitatásnak nem tekinthető, hogy önmagában az alperesek által készített elszámolás nem igazolhatja az általuk előadottakat.

[13] A másodfokú bíróság megítélése szerint a II. rendű alperest nem volt köteles újabb elszámolást készíteni, mivel a becsatolt elszámolás adatai a per eldöntése szempontjából elegendő információt szolgáltattak a felmondás jogellenességének az eldöntéséhez. A 2015. március 30-i felülvizsgált elszámolás szerint 2013. április 17-ig a tisztességtelenül felszámított összeg 3.383,87 CHF volt. A felperesek – általuk sem vitatottan – 2012. júliusában törlesztettek utoljára. Az elszámoláshoz kapcsolódó kölcsönszámla eredeti lefutása szerint 2013. március 5-én a felpereseknek 4.817,43 CHF hátralékuk volt, míg az átszámított lefutású – a tisztességtelenül felszámított összegek elszámolását tartalmazó – kölcsönszámla szerint a felperesek hátraléka ekkor 4.267,89 CHF volt, ami az átszámításkor alkalmazott 237,85 HUF/CHF árfolyam figyelembevételével 1.015.117,64 forintnak felelt meg. Mindebből megállapítható, hogy a felmondás 2013. május 2-i időpontjában a fenti összegnél csak magasabb lehetett a tartozás. A másodfokú bíróság megítélése szerint mind a felmondáskor fennálló hátralék összegének mértéke, mind pedig a késedelem ideje olyan mértékű volt (Kúria Gfv.30.385/2021/6.), hogy az súlyos szerződésszegésnek minősült, amely megalapozta a szerződés felmondásának jogszerűségét különös tekintettel arra is, hogy a felmondás ténylegesen a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés *e)* pontja alapján és nem a kölcsönszerződés támadott rendelkezése alapján történt.

[14] A másodfokú bíróság a fellebbezésnek a perköltség mérséklésére vonatkozó rendelkezését nem találta alaposnak. Kifejtette, hogy a mérlegeléssel meghatározott bruttó 300.000 forint összegű ügyvédi munkadíj nem eltúlzott, figyelemmel az ügyre fordított összes ügyvédi tevékenység mértékére, az azt igénylő munkaidő szükségletre. E körben a másodfokú bíróság azt is értékelte, hogy a felperesek maguk is 250.000 forint + áfa ügyvédi munkadíjra és útiköltség megtérítésére tartottak igényt az eljáró jogi képviselőjük munkadíjaként.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[15] A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezése mellett annak megállapítását kérték, hogy a közokiratba foglalt felmondás jogellenes. Másodlagosan a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a bizonyítási indítványuk teljesítésére kötelezését kérték, mivel állításuk szerint az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése az ügy érdemére kihatott.

[16] Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 179. §-át, 181. § (1)-(3) bekezdését, 203. § (2) bekezdését, 2. §-át, 38. § (1) bekezdését, 237. § (3) bekezdését, 265. § (1)-(3) bekezdését 279. §-át, 346. § (4)-(5) bekezdését a DH2 törvény 5-6. §-át, a 4/2021. PJE határozatot, a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés *e)* pontját, 321. §-át, 302. § *b)* pontját, 303. § (3) bekezdését és a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú döntését jelölték meg. Hivatkoztak továbbá a BH.2022.76. számú, a BH 2022.47. számú és BH2018.282. számú döntésektől való eltérésre is.

[17] Kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság a törvényi határidőn túl biztosított lehetőséget az I. rendű alperesnek ellenkérelem előterjesztésére. Az I. rendű alperes elkésztett előterjesztett ellenkérelme egyebekben is csak alaki védekezést tartalmazott, ezért érvelésük szerint a kereset teljesítésének lett volna helye. A határidőn túli alaki védekezést tartalmazó érdemi ellenkérelem már nem pótolhatta az I. rendű alperes által elmulasztott eljárási cselekményt. Hangsúlyozták, hogy a másodfokú bíróság elmulasztotta alkalmazni a Pp. 38. § (1) bekezdését. Emellett hivatkoztak arra is, hogy a bíróságnak anyagi pervezetés körében tájékoztatni kellett volna őket arról, hogy a határidőn túl előterjesztett és alaki védekezést tartalmazó ellenkérelem az ítélet alapját fogja képezni. Érvelésük szerint a bíróságnak tájékoztatást kellett volna nyújtaniuk a bizonyítandó tények köréről is.

[18] Előadták, hogy az eljáró bíróságok különösebb jogi indokolás nélkül megfosztották meg őket a szakértői bizonyítás lehetőségétől, így a felmondást megelőző lejárt tartozásuk feltáratlan maradt. Nem értettek egyet azzal, hogy nekik kellett volna havonként vitatni a törvényi elszámolás adatait. Állították, hogy a tisztességtelenül felszámított 3383,87 CHF meghaladta a felmondást megelőzően lejárt tartozásuk összegét, ezért a felmondás jogellenes volt. Kiemelték, hogy a felülvizsgált elszámolás adatai nem kötik a bíróságot, csak a tisztességtelenül felszámított összeg nem vitatható többé. Hangsúlyozták, hogy a törvényi elszámolás adatait a per során vitatták. Hivatkoztak arra, hogy a jogerős ítélet semmivel nem támasztotta alá, hogy a felmondás időpontjában 4.817,43 CHF hátralékuk volt. Kifejtették, hogy a másodfokú bíróság nem alkalmazta a BH.2022.76. számú határozat rendelkezéseit sem. Utaltak arra is, hogy a felmondás előtti felszólítások eltérő adatokat tartalmaztak. Hangsúlyozták, hogy az utolsó felszólítás 3.602,15 CHF lejárt tartozást rögzített, a tisztességtelenül felszámított összeg pedig 3.383,87 CHF volt, amely ebben az összegben nem volt benne csakúgy, mint a túlfizetések után arányos, javukra felszámítandó késedelmi kamat összege. Kiemelték, hogy a bizonyítási szükséghelyzetre tekintettel a hitelezőnek kellett a számításokat és kimutatásokat előterjeszteni, az eljáró bíróság nem fordíthatta volna meg a bizonyítási terhet. Kifejtették, hogy egy szaktudással nem rendelkező fogyasztó helyett a pénzügyintézetet terhelte volna annak igazolása, hogy jelentős összegű volt a felmondáskor a lejárt tartozásuk összege.

[19] A felperesek hivatkoztak arra is, hogy az eljáró bíróságok nem tettek eleget az indokolási kötelezettségüknek sem, ezért sérült a Pp. 346. § (4)-(5) bekezdése. Állították, hogy a bíróságok nem hívták fel az alpereseket a levezetések csatolására és nem indokolták meg azt sem, hogy miért mellőzték a szakértő kirendelését.

[20] Nem értettek egyet azzal sem, hogy a hitelezőnek a meg nem határozható pertárgyérték ellenére kiemelt ügyvédi munkadíjat ítélte meg az elsőfokú bíróság. Kifogásolták, hogy erre vonatkozóan sem tartalmaz a jogerős ítélet indokolást. Erre figyelemmel 21.000 forint + áfa ügyvédi munkadíjra kérték leszállítani a perköltség összegét.

[21] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

[22] A Pp. 413. § (1) bekezdése és – az eljárásjogi tárgyú elvi iránymutatásoknak az új Pp. hatályba lépése folytán történő felülvizsgálatáról szóló 1/2017. Polgári jogegységi határozat alapján a Pp. hatálya alá tartozó ügyekben is alkalmazandó – a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK vélemény

értelmében a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következik, hogy a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabály megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja (Kúria Pfv.I.22.488/2016. – BH2018. 53.). Ezen együttes feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha felülvizsgálati kérelmében egyrészt konkrétan megjelöli a megsértett jogszabályhelyet, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokát ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell a fenti tartalmi követelményekkel [1/2016. (II.15.) PK vélemény 6. pont, Kúria Gfv.VII.30.577/2016/6. – BH2017.196.].

[23] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben megsértett jogszabályhelyként hivatkoztak ugyan a DH2 törvény 5. és 6. §-aira azonban ezzel összefüggő indokolást felülvizsgálati kérelmük nem tartalmaz. A perköltséggel kapcsolatos jogerős ítéleti rendelkezések tekintetében pedig a felülvizsgálati kérelem szöveges indokokat tartalmaz, azonban a megsértett jogszabályhely megjelölése elmaradt. A felülvizsgálati eljárás tárgya a jogerős ítélet, amelynek jogszabálysértő jellegét a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelemben előadott – és a Pp. szabályainak megfelelően indokolt – jogszabálysértések tekintetében vizsgálhatja, ezért az e követelményeknek meg nem felelő felülvizsgálati hivatkozásokat a Kúria nem vizsgálta.

[24] A jogerős ítélet csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt (Kúria Pfv.V.20.797/2016/11. – BH2017.232.II.). Alapvető elvárás a felülvizsgálati kérelemmel szemben az is, hogy annak hivatkozásai megfeleltethetők legyenek a jogerős ítéletnek: a felülvizsgálatot kérő félnek a jogerős ítélet indokaival, érveivel szemben, azok cáfolatára kell az ellenérveit összefoglalva, világosan, jól követhető formában megfogalmaznia (Gfv.VII.30.095/2020/9, Gfv.VII.30.372/2020/10.). A fenti a követelménynek nem felel meg az, ha a felülvizsgálati kérelem nem a jogerős ítéletben kifejtett jogi álláspontot támadja, hanem a fellebbezésben foglaltakat ismétli meg.

[25] A másodfokú bíróság az általa hozható határozatok és a fellebbezés törvényi korlátai között határozott. Az elsőfokú ítélettel szemben olyan eljárási szabálysértésekre hivatkoztak a fellebbező felperesek, amelyek a mérlegelhető eljárási szabálysértések körébe tartoztak. Ezért a másodfokú bíróság által ebben a körben hozott döntés akkor támadható felülvizsgálattal, ha a felek a felülvizsgálati kérelmükben a másodfokú bíróság által elvégzett mérlegelés szempontjait vitatják, kimutatják, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 381. §-ában írt feltételek fennállása ellenére döntött arról, hogy az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére nincs szükség. Ilyen indokokat és jogszabályhelyet a felülvizsgálati kérelem nem tartalmaz. A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben a másodfokú ítélet indokainak figyelmen kívül hagyásával – tartalmilag csak a fellebbezésüket megismételve – kifogásolták felülvizsgálati kérelmükben azt, hogy az elsőfokú bíróság nem vonta le az ellenkérelem késedelmes előterjesztésének jogkövetkezményeit, tévesen értékelte az (e körben állításuk szerint csak alaki védekezésként előterjesztett) alperesi nyilatkozatokat, és e körben az anyagi pervezetés szabályát is megsértette. Ezért ezek az – elsőfokú eljárásra vonatkoztatott – eljárási szabálysértések [Pp. 179. §, 181. § (1)-(3) bekezdés, 203. § (2) bekezdés, 2. §, 237. § (3) bekezdés] és az e körben hivatkozott kúriai joggyakorlat (BH2022. 47) nem képezheték a felülvizsgálat tárgyát, azaz arra a kérdésre nem lehetett a felülvizsgálati eljárásban visszatérni, hogy az elsőfokú bíróság miért nem hozott a keresetüknek megfelelő (a felperesi logika szerint „mulasztásos”) ítéletet.

[26] Rögzíti a Kúria azt is, hogy – a jogerős ítélet indokolásának [22] pontjából egyértelműen kitűnően – nem a szerződés V.1.a. pontja szerinti és a másodfokú bíróság által is tisztességtelennek ítélt kikötés [amellyel összefüggésben a másodfokú bíróság helyesen utalt arra, ha valamely szerződési kikötés a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen, ennek az az alapvető joghatása, hogy a régi Ptk. 209A. § (2) bekezdése alapján a szerződésből kiesik] volt a felperesekkel közölt felmondás jogalapja, a másodfokú bíróság a felperesekkel közölt felmondás jogszerűségét a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján ítélte meg, ezért a szerződésben kikötött és tisztességtelennek minősülő kikötéssel összefüggő felülvizsgálati hivatkozást a felmondás jogszerűségének megítélése körében nem lehetett vizsgálni.

[27] A fentiekre tekintettel jelen perben a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott 60.015/2021/15. számú határozatban foglalt, a tisztességtelennek minősülő szerződési feltételek megítélésével kapcsolatos elvi iránymutatásnak sem volt jelentősége, figyelemmel arra, hogy a jogerős ítélet a törvényen alapuló felmondás jogszerűségéről foglalt állást.

[28] A Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati (és ha előterjesztettek: a csatlakozó felülvizsgálati) kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben való eltérő voltát [Pp. 423. § (1) bekezdés]. Erre figyelemmel a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálat keretei között vizsgálta, és az érdemben vizsgálható jogszabálysértések tekintetében azt az abban megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

[29] E felülvizsgálati korlát miatt az adott ügyben kizárólag a felperesek által a felülvizsgálati kérelmükben állított anyagi jogi jogszabálysértések [rég Ptk. 302. § b) pontja, 303. § (3) bekezdése, 321. §-a és 525. § (1) bekezdés e) pontja] és az ezzel összefüggő, a másodfokú bíróság tevékenységére vonatkoztatható eljárási szabálysértések voltak vizsgálhatók.

[30] A Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság a régi Ptk. 321. §-a és 525. § (1) bekezdés e) pontja megsértése nélkül, a késedelmek kérdését is megfelelően értékelve, helyesen ítélte meg a felmondás jogszerűségének kérdését. Figyelemmel volt arra, hogy a Kúria a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések felmondása jogszerűségének megítélése körében egyértelmű elszámolási módot határozott meg. Eszerint a fogyasztók által befizetett összeget teljes egészében (tehát az érvénytelen részhez kapcsolódó többlétszolgáltatást is) a szerződés teljesítéseként kell – a pénztartozás teljesítésére vonatkozó szabályok szerint – elszámolni. Ha a többlétszolgáltatást teljesítő adósok a teljesítéskor az érvényesen kikötött szolgáltatás tekintetében késedelembe voltak, a többlétszolgáltatást a hátralékos szolgáltatásra kell elszámolni [rég Ptk. 290. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont, 293. §]. Ha pedig az érvényesen kikötött szolgáltatás vonatkozásában a teljesítéskor nem állt fenn késedelem, a többlétszolgáltatást idő előtti teljesítésként [rég Ptk. 282. § (2) bekezdés, 292. § (2) bekezdés] kell figyelembe venni, és a következő törlesztőrészletre elszámolni (Kúria Pfv.20.045/2021/8., BH2022. 76.).

[31] Ha az állapítható meg, hogy az adósoknak a felmondáskor fennállt olyan lejárt tartozása, amely – az arányosság követelményét is figyelembe véve – megalapozhatta a felmondást, a felmondás jogszerűnek minősül, tekintet nélkül arra, hogy a tényleges tartozás összege esetlegesen kisebb a felmondásban, illetve a megelőző fizetési felszólításban közölnél (4/2021. PJE határozat 6. és 7. pont).

[32] A másodfokú bíróság a fenti elveknek megfelelően, Pp. 265. § (1)-(3) bekezdéseinek megsértése nélkül, helyesen állapította meg, hogy a felperesek bizonyítási érdekébe tartozik annak igazolása, hogy a felmondáskor nem állt fenn tartozásuk, vagy ha

fenn is állt, annak összege nem alapozta meg a rendkívüli felmondást. Miután az alperesek rendelkeznek mindazokkal az adatokkal, amelyek alapján megítélhető a felmondás jogszerűsége, ezért a felperesek bizonyítási szükséghelyzetére figyelemmel az alpereseknek kell az elszámoláshoz adatot szolgáltatniuk (Kúria Gfv.VI.30.177/2023/4.). Az alperesek előterjesztették a DH2 törvény szerint készített elszámolást, és csatoltak átszámított lefutás szerinti kimutatást is, amely a tisztességtelenül felszámított összegek elszámolását már tartalmazta, ezzel e kötelezettségüknek eleget tettek.

[33] Helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy újabb elszámolás tételére nem volt szükség. A bizonyítási szükséghelyzet fennállása a bizonyítási érdeken, így a bizonyítási terhen nem változtat, pusztán azzal a következménnyel jár, hogy a szükséghelyzetben lévő fél által bizonyítandó tény a bíróság valósnak fogadhatja el, ha annak tekintetében kételye nem merül fel (Kúria Gfv.V.30.073/2023/9.). A DH2 törvény szerinti elszámolás felülvizsgálatnak minősül [DH2 törvény 38. § (6) bekezdés], a jelen perben a 4/2021 PJE határozatnak megfelelően előterjesztett elszámolás adatait pedig a felperesek érdemben nem vitatták. A felperesek által hivatkozott BH2018. 282 eseti döntés alapjául szolgáló kúriai határozat (Kúria Pfv.21.459/2017/10.) pedig – a tényállások jelentős különbözősége miatti összevethetőség hiányában – a jelen ügyben nem hivatkozható, ezért az attól való eltérés kérdése sem vizsgálható.

[34] A kölcsönszerződés fizetési késedelemre alapított felmondása jogszerűségének megítélése során azt kell vizsgálni, hogy az adósoknak keletkezett-e lejárt tartozása, azaz késedelemben estek-e, és a késedelem – mértékére, illetve a hátralék összegére figyelemmel – olyan érdeksérelmet okozott a hitelezőnek, magatartásuk olyan súlyos szerződésszegésnek tekinthető-e, amely az arányosság követelményének figyelembevételével mellett megalapozta a szerződés azonnali hatályú felmondását (Kúria Pfv.II.20.017/2023/4., Gfv.VI.30.059/2022/5.). A bírói gyakorlat szerint e kérdés megítélésére – szükség esetén – igénybe vehető szakértői bizonyítás (Kúria Pfv.I.20.171/2021/6., Gfv.V.30.270/2021/4.). Ha azonban az alperesek által csatolt ellentmondásmentes és vitássá nem tett adatokból egyértelmű következtetéseket lehet levonni a késedelmekre, az átszámított kötelezettségek szerinti hátralék nagyságrendjére, a felmondás jogszerűségének megítélése körében szakértői bizonyítás lefolytatása nélkül ítélet hozható (Kúria Gfv.VI.30.177/2023/4.). A másodfokú bíróság logikusan és jól követhetően megindokolta, hogy a fentiekre tekintettel a perbeli esetben a szakértői bizonyítás miért volt mellőzhető, ezért a jogerős ítélet nem sérti a Pp. 346. § (4) és (5) bekezdését sem. Adott esetben a felmerült bizonyítékok okszerű mérlegelésével (Pp. 279. §, Kúria Gfv.VI.30.473/2021/6.), szakértői bizonyítás nélkül is aggálymentesen megállapítható volt, hogy a felpereseknek a felmondás időpontjában a tisztességtelenül felszámított összeg elszámolásával is olyan mértékű hátralékuk volt, amely – figyelembe véve a jelentős fizetési késedelmüket is (Kúria Pfv.VI.21.330/2017/7.) – jogszerűen megalapozta a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja szerinti felmondást.

[35] A felperesek alaptalanul hivatkoztak a Pp. 38. § (1) bekezdésével összefüggésben is az indokolási kötelezettség megsértésére. A felperesi állítással szemben ugyanis a másodfokú bíróság a pertársasággal kapcsolatos kérdésben jogi álláspontját határozata indokolásának [11] pontjában részletesen kifejtette.

[36] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a nem jogszabálysértő jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[37] A felperesek felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 405. § (1) bekezdése és 364. §-a folytán alkalmazandó 83. § (1) bekezdése alapján kötelesek az alperesek felülvizsgálati eljárási költségének egyetemleges megfizetésére, amelynek összegét a Kúria az IM rendelet 3. § (2) bekezdése és (5) és (6) bekezdése szerint a kifejtett ügyvédi munkával arányban állapította meg, az áfát is magában foglalóan.

[38] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a felperesek kérelmére a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 376. § (1) bekezdés *a)* pontjának megfelelően tárgyaláson bírálta el.

[39] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d)* pontja zárja ki.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[40] Régi Ptk. 321. §, 525. § (1) bekezdés *e)* pont

A döntés elvi tartalma

[41] A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés felmondása jogellenességének megállapítása iránti perben azt, hogy a felmondáskor fennálló tartozás összege megalapozta-e a felmondást, szakértői bizonyítás lefolytatása nélkül is meg lehet állapítani, ha a rendelkezésre álló adatokból aggálytalanul megállapítható, hogy a felmondáskor fennálló hátralék – a tisztességtelenül felszámított összegek figyelembevétele mellett is – alapot adott a felmondásra.

Budapest, 2024. február 28.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Antónia s.k. előadó bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Madarász Anna s.k., Dr. Tibold Ágnes s.k. bíró

hitelélül:

A kiadmány

S.K.

bírósági ügyintéző